

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 4. oktobra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 114.

Volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo.

Kakor je bilo objavljeno v »Trgovskem listu« z dne 24. septembra t. l., se vrše volitve članov in namestnikov v TOI v nedeljo 30. oktobra 1927. V prihodnjih številkah našega lista jim hočemo posvetiti izčrpno pažnjo, da bodo trgovski krogi o vsem natančno informirani. Danes naj opozorimo predvsem na člene 13, 14 in 15 Uredbe o reorganizaciji in volilnem redu v TOI, ki govore o volilnih imenikih in reklamacijskem postopanju.

Volitve zborničnih članov in njihovih namestnikov se vrše po volilnih imenikih, ki jih sestavlja zbornica na podlagi svojih registrov in ostalih pripomočkov. Zbornica mora sestaviti volilne imenike najmanj v treh izvodih, ki jih izroči volilnemu odboru, da jih razgrne v zbornični pisarni za 14 dni od dne, ko se razglasi volilni raspis. V občinskem uradu vsake občine zborničnega področja se razgrne samo imenik volilcev te občine. Razgrnjene imenike sme med uradnimi urami zbornice in občinskega urada vsakdo vpogledati in prepisati.

Popravki volilnih imenikov se smejo zahtevati tekom 14 dni neposredno pri volilnem odboru v Ljubljani. V razglasu volilnega raspisa je izrecno navedeno, da prične reklamacijski rok dne 25. septembra 1927 in konča 8. oktobra 1927. Reklamacije se smejo vložiti le pisмено, morajo biti oddane na pošto najkasneje 8. oktobra 1927 in opremljene z uradnimi listinami, ki služijo kot dokaz, da so njih navedbe resnične. Reklama mira pa lahko vsak, ki je vpisan v volilni imenik. Če se zahteva popravek volilnih imenikov, se ne pobira nobena taksa na kakršnokoli opra-

vilo in kakršnokoli čin, prav tako ne za listine, s kojimi se dokazujejo te zahteve, kakor za izpiske iz cerkvenih knjig, potrdila iz obrtnih in trgovinskih sodnih registrov in za druga izpričevala in potrdila; na njih pa se mora označiti, čemu se izdajajo in da se ne smejo uporabljati za dokazila brez takse v druge namene. Pristojna oblastva morajo izdati v treh dneh zahtevniku vsa potrdila, ki se nanašajo na popravek volilnih imenikov. Reklamacije se morajo poslati na naslov: »Volilni odbor Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani«. Po čl. 22 so ta pisma poštnine prosta, ako nosijo pripombo: »V volilni stvari Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani«.

Volilni odbor sklepa o zahtevah ter pošlje svojo odločbo v 7 dneh. O vseh vloženih zahtevah mora odločiti najkasneje v 7 dneh, ko poteče rok za zahtevo popravka, in skladno s to odločbo izvršiti popravek volilnih imenikov. Volilni odbor mora obvestiti vsako poedino občino o popravkih, ki se tičejo volilcev te občine. Na zahtevo mora izdati prepis popravljenih imenikov vsakemu volilcu, ki plača stroške za njihovo izdelavo. Pravtako mora dovoliti, da jih volilci sami prepišejo med uradnimi urami.

Končno je še poudariti, da je rok do 8. oktobra odločilen tudi za one, ki imajo volilno pravico na podlagi več pravnih naslovov v več odsekih. Do tega termina se morajo namreč izjaviti, v katerem odseku hočejo glasovati. Ako te izjave ne bi podali, ostanejo v odseku, kjer so uvrščeni sedaj v volilnem imeniku.

* * *

UVAŽANJE POŠILJK POD PASICO V RUSIJO.

Od 1. novembra 1927 je v Sovjetsko Rusijo dovoljen uvoz pošiljk pod pasico z literarnimi publikacijami in modnimi žurnali iz inozemstva za privatne osebe pod temile pogoji:

1. Pošiljke pod pasico, v katerih je periodična literatura in katerih ne pošiljajo knjigarne ali druge trdke privatnikom, se smejo uvažati brez dovoljenja samo tedaj, če je v njih samo po en izvod vsake vrste publikacij (t. j. vsake knjige, vsake številke časnika ali časopisa). Če je v pošiljki več izvodov, se izroče naslovniku samo proti predpisanemu uvoznemu dovoljenju v državo.

2. Pošiljke pod pasico, v katerih so na privatne osebe naslovljeni modni žurnali, se izročajo naslovnikom samo proti uvoznemu dovoljenju, neglede na to, kdo je pošiljatelj (privatnik ali trdka). Če naslovnik ob izročitvi ne pokaže takega dovoljenja, vrne pošta take pošiljke pošiljatelju.

Pošta naj obvesti o tem osebe, ki bi se zanimala za te pošiljke.

* * *

VOJVODINSKO PIVO.

Pivovarništvo je najstarejša industrija v Vojvodini; prva pivovarna je obstajala že v zadnjem desetletju 18. stoletja, in sicer je bila to pivovarna v Pančevu, ustanovljena leta 1790. Leta 1801 je nastala pivovarna v Apatinu, leta 1820 v Starem Bečeju, l. 1877 v Velikem Bečeju, l. 1893 v Čibu. Sedanja kapaciteta vseh vojvodinskih pivovarn znaša 264 tisoč hektolitrov, dočim je znašala v času otvoritve tovarna ca 25.000 hl, torej dobrih 13% sedanje produkcije. Razmah pivovarniške industrije ima svoj vzrok

v visoki zaščiti carini in pa, ker je življenjski standard Vojvodincev najvišji v vsej Jugoslaviji, tako da proda industrija svoje blago večinoma kar doma v Vojvodini. Pivovarništvo pa ne izrabi svoje polne kapacitete, temveč samo ca 70 do 80%; prvič je domača konkurenca zelo močna, potem pa uspešen konkurenčni boj z avstrijsko in češkoslovaško pivovarniško industrijo v inozemstvu sploh ne pride v poštev. Pivovarniška industrija v Vojvodini spada med najboljše in je važna panoga domačega narodnega gospodarstva. Na leto porabi povprečno 25.000 kg domačega in 13.000 kilogramov inozemskega hmelja.

* * *

ALBANSKI PRORAČUN ZA NOVE GRADNJE.

Albanski ministrski svet je na svoji zadnji seji odobril obširen proračun in načrte za javna dela v Albaniji. Celotni proračun znaša 26.315.000 zlatih frankov. Denar bo posodila italijanska družba »Svea« albanski vladi. Najprej se bodo pričele one gradnje, ki so prve na vrsti v vsaki posamezni kategoriji. Delo bo plačevala družba »Svea« potom mesečnih nakazil na podlagi dokazov o napredovanju posameznih gradenj. Za poslovno leto 1927/28 je bil proračun na te gradnje razdeljen kot sledi: Za državne ceste je bilo določenih 4.400.000 zlatih frankov, za mostove 3.850.000, za deželne ceste 3.300.000, za manjše mostove 1 milijon 750.000, za pristanišča 600.000, za železniško progo Drač—Tirana 2.300.000, za državna poslopja 2.500.000, za agrarne melioracije 5.000.000, za brzojavne in telefonske proge 485.000 in za razne druge gradnje 485.000 zlatih frankov.

ZVIŠANJE TELEFONSKIH PRISTOJBIN MED AVSTRIJO IN JUGOSLAVIJO.

S 1. oktobrom se bodo telefonske pristojbine v telefonskem prometu med Avstrijo in Jugoslavijo zopet znatno zvišale. Od 1. oktobra bodo veljale sledeče pristojbine: do 10 km 1.35 fr. (doslej 1 fr.), do 200 km 2.10 (doslej 1.50). Telefonski pogovor med Beogradom in Dunajem bo veljal odslej 5.40, dočim je veljal doslej 4 franke.

* * *

RACIONALIZACIJA V AVSTRIJSKEM OBRTNISTVU.

Tudi avstrijsko obrtništvo se pripravlja na racionalizacijo v veliko večjem obsegu kot doslej. Manjšim podjetjem naj se da možnost, da vodijo svoje obrate bolj racionalno, tako v trgovskem kot v tehniškem oziru. Hočejo ustanoviti zvezo, ki naj vodi knjigovodstvo obrtnikov, s čimer bi imeli obrtniki dosti manjše stroške, kot če bi vodili knjige sami. Zveza bo šla obrtnikom v vprašanih davka z nasveti kar moč na roko. Dalje bodo preiskali, če se ne bi dalo v delavnicah doseči raznovrstno zboljšanje.

* * *

PRVI POLJSKI AVTOMOBILI.

Avtomobilna tovarna »Ursus« v Čehovicah pri Varšavi je izdelala prve tovrstne avtomobile; razen pnevmatik in nekaterih specialnih delov so čisto iz poljskega materiala. Gre za izvršbo nekoga starejšega naročila poljskega vojnega ministrstva za 2000 voz. Pravkar oddani avtomobili imajo po 22 KS, hitrost 70 km na uro, nosilnost 2 toni in stanejo po 20.000 zlatov. Sedaj bo začelo podjetje »Ursus« z gradbo štiritskih in šestonskih voz, pozneje pa z gradbo dveh različnih tipov osebnih avtomobilov ter traktorjev za poljedelske svrhe. Sicer so pa novi tovrstni avtomobili podobni vozovom »Fiat«; to se nam ne bo zdelo čudno, da so pri vodstvu »Ursus« udeleženi tudi italijanski inženjerji trdke Ansaldo v Genovi. Kakor se braveli »Trg. listac« gotovo še spominjajo, so bila poljska avtomobilna podjetja v začetku prav zanič in niso izvršila nobenega naročila ob pravem času. Vidimo, da se je preokrenilo sedaj na bolje.

* * *

RUSKA TRGOVSKA BILANCA.

Skupni obseg ruske zunanje trgovine v avgustu je znašal po podatkih zunanje-trgovskega komisarijata 113'3 milj. rubljev; julij 108'9, lanski avgust 101'3. Eksport je dal 49'4 milj. rubljev, je za julijem sicer nekoliko zaostal, a je ostal na višini lanskega avgusta. Import je znašal v avgustu 63'9 milj. rubljev, nampram 53 milijonom v juliju in 52'1 milijonom v lanskem avgustu. Bilanca zunanje trgovine v avgustu je bila torej za 14'5 milj. rubljev pasivna; v juliju za 2'9 in v lanskem avgustu tudi za 2'9 milijonov rubljev.

Ljubljanska borza.

Tečaj 3. oktobra 1927	Povpr. ševanje Din	Ponudba Din
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13:51	13:54
Curih 100 fr.	1094:—	1097:—
Dunaj 1 šilling	7:9975	8:0275
London 1 funt	276:10	276:90
Newyork 1 dolar	56:64	56:84
Pariz 100 fr	222:—	224:—
Praga 100 kron	167:99	168:79
Trst 100 lir	308:75	310:75

Francoska finančna politika in njene gospodarske posledice.

Trinajst mesecev že zasleduje finančna politika Poincaréja svoje neomajljive cilje. Finančnotehnično gre od uspeha do uspeha in dosega z izredno energijo sanacijo državnega denarnega poslovanja; na vsem svetu si je priborila ugled. Odkar se tečaj franka od začetka tega leta naprej ni bistveno izpremenil in ga je Francoska banka od konca februarja dalje držala stalno na pariteti 25 1/2 fr. = 1 dolar, se je mogel razviti v Franciji sistem izvrstne papirne valute z bogatim kritjem bankovcev. Ker je banka ob enem z nakupi zlata v inozemstvu svojo kovinsko zalogo povečala in to celo ob sočasnem znižanju obtoke bankovcev, je izginila vsaka ogroževalna možnost valute. Banka je popolna gospodarica valute in denarnega trga.

Ker je pa valuta zmeraj podlaga vsakega gospodarstva, je bila neizogibna tudi z revalorizacijo franka združena ekonomska sprememba v Franciji in njenih prekomorskih protektoratih. Čeprav se za take pojave krize v modernem gospodarstvu zelo težko dajo določiti začetni roki, se vendar lahko reče, da se je začel ozdravitveni denarni štadij v začetku meseca februarja, ko je Francoska banka znižala obrestno mero od 6'5 na 5'5%. Od tedaj naprej se zmeraj bolj vidno opaža povračanje kapitala, ki je v dobi inflacije iz Francije zbežal; konec tega povratka je nastopil šele v prav zadnjih tednih. Povrnitev je bila posebno velika v aprilu in je znižala tedaj banka obrestno mero od 5'5 na še danes veljavnih 5%. Vzporodno s tem dotokom kapitalij se je položaj na denarnem trgu izredno spremenil. Likvidnost denarja pa ni našla pravega akcijskega torišča.

Razumljivo je, da se vse francosko gospodarstvo ni moglo prilagoditi hitremu tempu, s katerim je šel Poincaré za svojim ciljem. Tako je prišlo v zadnjih tednih leta 1926 do produkcijske in prodajne krize, ki je povzročila v kratkem času postanek 250.000 popolnoma brezposelnih in je prisilila skoraj vso produkcijo do skrajšanega dela. Stagnacija je v skoraj nespremenjenem obsegu trajala nekako do začetka maja. Od tedaj naprej je pa število brezposelnih hitro padalo. Industrija, ki je delala izključno le za francoski trg, je svojo zaposlenost obdržala s produkcijo, ki je bila večinoma brez dobička; producentom pa, ki so delali samo za eksport, se je godilo dosti slabše. Ker so pa mezde skrčili — v kovinski industriji v januarju, v rudarstvu v marcu, v luksuzni industriji v aprilu — so vendarle dosegli vsaj deloma sprejemljive produkcijske pogoje. Seveda so pa še skoraj vse industrije imele veliko zgubo pri surovinah, ki so jih nakupile že lani, pa bi jih mogle vsled frankove revalorizacije veliko ceneje nakupiti letos. Te surovine so pa sedaj že pred dvema mesecema prešle vse v predelovanje, tako da moremo drugo polletje letošnjega leta smatrati po vseh znakih za rekonstrukcijsko dobo francoskega gospodarstva. Seveda se pa ta obnova ne vrši hitro, vrši se le počasi, a tukaj je, v prvi vrsti v industriji in v bankarstvu. Malo manj se pozna obnova v trgovini, kjer se danes motijo velike zgube, ki jih je utrpela cela vrsta podjetij pri raznih surovinah in tudi v

Številnih bankrotih francoske trgovine s kožuhovino, v demantni in biserni panogi ter slednjič v luksuzni industriji. A tudi v teh trgovskih panogah se more govoriti od začetka septembra naprej o dvigajočem se poživiljenju kupčije.

Ce se obrnemo k številkam in če začnemo pri bankah, pridemo do sledečih zaključkov. Depoti pri treh največjih francoskih depozitnih bankah so se od začetka leta zelo dvignili. V tisočih frankov so znašali:

	30. dec. 1926	30. jun. 1927
Crédit Lyonnais	7322	8487
Société Générale	8437	9235
Comptoir d'Escompte	5839	6451

Te številke pričajo o že omenjeni veliki denarni likvidnosti na Francoskem, ki je poleg tega izpričana še po izredni stagnaciji francoskih borz vrednostnih listin. Kapitalistu zadoštuje, da ima svoj denar naložen po 2 ali kvečjemu po 3 % v banki in da čaka na poživiljenje konjunktura. Emisije, ki so znašale lani v Franciji okoli 7½ milijard, gredo v teh razmerah seveda nazaj in izkazujejo za sledeče tri mesece sledeče številke: maj 1344 milijonov frankov, junij 588 in julij 515 milijonov frankov.

Tudi na tem polju torej kriza ni prišla posebno do veljave; obenem pa opazimo popolno odnehanje kapitalistične podjetnosti. Vseeno so se pa tečaj francoskih bančnih delnic na temelju dobrih letnih zaključkov od januarja naprej izdatno zboljšali, kar so pač deloma povzročili tudi inozemski nakupi teh listin na pariški borzi. Notacije so bile:

	1913	Srednji jan. tečaj 1927	6. junij 1927
Banque de France	4.665	12.400	15.300
Crédit Lyonnais	1.613	2.360	2.630
Société Générale	846	968	1.138
Comptoir d'Escompte	1043	1.120	1.400

V raznih velikih podjetjih francoske industrije pa stvar ni tako dobra. Vidno merilo konjunktura v obliki delniških tečajev se je sicer od januarja nadalje tudi nekoliko okrepilo, a odstotno dosti manj kot pri bankah. Vse te industrije ne morejo delati danes s polno kapaciteto, zaposlujejo pa svoje obrate vendar najmanj štiri dni na teden in so se menda sedaj že popolnoma prilagodile gospodarskim razmeram. Podamo delniško vrednost najvažnejših teh industrijskih podjetij v navedenih rokih:

	1913	Januar 1927	6. junij 1927
Schneider i. dr.	2165	1021	1041
Ciéries de Longwy	1590	1030	1040
Ac. de Micheville	1788	799	890
Forges et ac. dela Marine	1825	592	655
Hotchkiss i. dr.	159	1145	1400

LISTEK.

Dr. R. Andrejka:

Oris sedanjega stanja našega društvenega prava.

(Nadaljevanje.)

Društven zveze.

Koder je razvito društveno življenje, zasleduje mnogo društev bodisi po večjih ali manjših ozemljih, v bistvu enake ali podobne cilje, n. pr. prosvetne, gasilske, humanitarne, telovadne, sportne svrhe. Taka društva z enakimi cilji stopajo lahko medseboj v stike, kojih intenziteta je različna. Lahko se omejuje samo na izmenjavo mnenja, ali odpošiljatev delegatov k skupnem posvetovanju, omejuje se lahko samo na medsebojno obveščanje o sklepih, o delovanju, medsebojno odpošiljanje društvenih glasil in objav itd. Taki rahli stiki še niso zveze, ker jim manjka moment trajnosti in trdne, obvezne organizacije; zato jih tudi društveni zakon ne vpoštevava, odnosno prepušča popolno svobodo takih stikov brez najmanjše omejitve, seveda le kar se tiče nepolitičnih društev, dočim so pri političnih društvih v smislu § 33 društ. zakona že tudi taki stiki zabranjeni.

V premogarstvu so razmere bolj ugodne. Produkcija se je v prvem letošnjem polletju zelo dvignila in je dobila skoraj popolno prodajo. V dobi januar—julij je znašala leta 1925 27.676.000 ton, l. 1926 28.859.000 ton, l. 1927 31.285.000 ton. To je ena od redkih industrij na Francoskem, ki se mora pritoževati, da ji manjka delavcev.

V kemični industriji je revalorizacija franka nekaterim podjetjem prav zelo škodovala in niso ta podjetja krize še prav prebolela, dočim se drugim podjetjem že zopet dobro godi.

V trgovini se še sedaj ne more govoriti o končni zaključitvi krize. V prvi vrsti moramo omeniti, da je po zadnjih podatkih trgovskega zunanje-urada padla povprečna cena iz Francije eksportirane tone blaga od 1750 frankov v lanskem juliju na 1360 frankov v letošnjem juliju; to se pozna zlasti, če pomislimo, da eksportira Francija vsak mesec okoli tri milijone ton blaga. Zato se je pač moral skriti tudi obseg zunanje trgovine in moremo tudi na tem polju govoriti o revalorizacijski krizi.

Na tej krizi trpijo tudi železnice. Sedmere velike železniške družbe izkazujejo za dobo od 1. januarja do 12. avgusta 306 milijonov frankov manj dohodkov kot za isto dobo lanskega leta. Bolj značilno pa je označeno nazadovanje v tej gospodarski panogi po številu naloženih vagonov: Leta 1925 so od 1. januarja do 19. avgusta naložili 13.937.000 vagonov, leta 1926 14.738.000, letos pa 13.680.000, letos torej manj kot leta 1925.

Zaključno moremo toraj reči, da je francoska revolucijska kriza francoskemu gospodarstvu veliko manj škodovala, kot bi si bil mogel kdo misliti še pred štirimi meseci. Žrtve gospodarstva niso bile prevelike in o senzacionalnih polomih se razen pri sladkorju sploh ne more govoriti. Francija plačuje zadnje leto 14 milijard več davkov kot prej; to se pa pri gospodarstvu pač pozna. Gospodarstvo se je pričelo navajati na nove razmere. Sanacija franka torej ni bila draga.

Organizacija svetovne žitne trgovine.

Te dni se je vršila v Kansas City v Kanadi konferenca mednarodnega žitnega poola (izgovori pula). Temu sestanku so prisostvovali zastopniki kanadskega žitnega poola, ki je radi najboljšje organizacije vodilen, zastopniki Združenih držav, treh držav Avstralije ter tudi zastopniki ruskega »Eksport-hleb«. Argentinijska še nima svojega »poola« in je bila zastopana po par strokovnjakih. Tako so bile zastopane tu vse dežele, ki so glavne žitnice na svetu. Govorilo se je o sestavi centralnega žitnega poola, v ka-

terega bi se morale združiti vse sedanje organizacije v navedenih zastopanih državah z namenom, doseči monopol v svetovni žitni trgovini in tako zvišati žitne cene ter ščititi interese tamkajšnjih farmerjev.

Po dolgi diskusiji se je pa uvidelo, da to zaenkrat ni še mogoče radi še pomanjkljivih organizacij vseh drugih poolov razen kanadskega, ker drugi združujejo in kontrolirajo še premajhen del produkcije v lastnem delokrogu, in da tudi pri sedanji kupni moči evropskih klientov za sedaj še ni priporočljivo, gnati kvišku cene za blago, ki je najpotrebnejše za življenje, za kruh. Sklenilo se je pa skupno sodelovanje vseh organizacij z namenom, da se bodo držale cene na gotovi višini, ki bi naj bila pravična ravno tako za konzumente kot za producente, da se namreč producentu omogoči s prodajno ceno kriti proizvodne stroške in imeti zraven tega še podjetniški dobiček, kot si ga kalkulirajo pri produkciji vse druge industrije. Delegati Avstralije in Združenih držav so se zavezali, razviti v lastnih domovinah propagando za razširjenje organizacije in pridobiti čim več novih članov za žitni pool.

Zanimiva je organizacija teh žitnih poolov, ki niso pravzaprav nič drugega kot naše Zadrudne zveze, le da so v velikanskem stilu. Vsak član se mora ob pristopu zavezati, da bo skozi gotovo število let prepustil svoje žito Zadrudni zvezi, katera se zopet obveže, prodati čim ugodnejše prejeeto blago ter odplačevati v več obrokih izkupljene vsote. Že takoj pri oddaji blaga more dobiti kmet do 70% tedanje cene na račun. Zadrudna zveza pa postane lastnica tega blaga takoj, ko je oddano v velikanske njene zaloge, takozvane elevatorje, kjer se morejo hraniti velikanske množine žita, ne da bi se pokvarilo. S tem se eliminirajo prevelike špekulacije in divje oscilacije cen in se doseže gotova stabilnost cen, katere nudijo poljedelcu vedno sigurno bazo za produkcijsko kalkulacijo.

Mednarodno mlekarstvo.

Avstriji je prinesel zadnji čas 30 novih mlekar. Mlekarne na severu Avstrije izdelujejo bolj prvovrstno kvaliteto surovega masla, alpske mlekarne pa bolj sir. Napredek v zadnjem času je tako velik, da eksportirajo surovo maslo že v Levanto. Izdelovati so začeli z najboljšim uspehom tudi že inozemski kvalitetni sir (gorgonzola itd.). Zdi se nekako, kakor da bi začela Avstrija posnemati oni dve majhni evropski državi, ki sta kljub neznamni površini in ne velikemu prebivalstvu gospodarici na svetovnem mlekarstvu, Holandijo in Dansko. Holandska je največji svetovni eksporter sira, Danska pa največji

eksporter surovega masla. Holandska ne zalaga samo tretjine svetovnega trga s sirom, temveč producira tudi 37 odstotkov kondenziranega mleka in je največji evropski eksporter svežega mleka, pri čemer igra bistveno vlogo seveda tudi njena geografska lega kot neposredna sosedinja ogromnega angleškega konsumenta. Mala Danska daje 34,4% svetovne potrebe surovega masla, izredna številka, zlasti če pomislimo, da zalaga prvi njen konkurent, Nova Zelandija, svetovni trg šele z 18%. Ni čudno, da je zgled teh dveh vzornih dežel mlekarstva spodbudil tudi druge države v sredini in na vzhodu Evrope. V češkoslovaški državi se je število mlekar v zadnjih šestih letih dvignilo od 230 na 350, torej za več kot 50 odstotkov. Poljaki so v še veliko krajši dobi napravili 200 novih mlekar. Naravnost vzor v izgraditvi mlekarstva nam je pa Latvija (gl. mesto Riga). Leta 1919 je imela samo 19 mlekarških zadrug, danes jih ima pa 660! Te zadrug producirajo 75 odstotkov vseh njenih mlekarških izdelkov. In tudi druge države, ki jih tukaj ne omenjamo, se trudijo na vso moč, da bi svoje mlekarstvo dvignile. Navedeni slučajji nam pričajo o pomenu mlekarstva ne samo za kmetijstvo, temveč sploh za vse gospodarstvo kakšne dežele. Ob enem nam pa tudi dokazujejo, da imajo ravno majhne in najmanjše države dobre izgleda, da z izgradbo svojega mlekarstva pridejo do odločilnega vpliva na svetovnem trgu.

Nova Srednja Evropa.

Bivši orgski trgovski minister baron Szterenyi piše o rešitvi iz sedanje gospodarske zmede v Srednji Evropi sledeče:

Zmeraj na novo, zlasti pa še v zadnjem času, govorijo o tem, kako bi ustvarili novo enotno Srednjo Evropo. Po mojem mnenju je mogoča le taka Srednja Evropa, ki bi ji pripadale tudi Francija, Nemčija in Italija. Če hoče taka Evropa nastati, se morata Nemčija in Francija prej definitivno sporazumeti. Na tem sporazumu nista interesirani samo ti dve državi, temveč tudi manjše, morda v prav tako velikem obsegu. Približanje Nemčiji se ne sme smatrati kot sovražnost proti Franciji. Nove Srednje Evrope ne bo ustvarila neizvedljiva misel poenotenja, temveč največji realni carinski dogovor na podlagi novega produkcijskega programa. Jaz za svojo osebo si začetka nove Srednje Evrope ne morem drugače predstavljati, vsaj zaenkrat, kot da se Avstrija in Nemčija gospodarsko združita. Francija ne more imeti praktičnega interesa, da bi bila proti tej združitvi. Tudi negativni njen politični interes na tem vprašanju preneha

Društva z enakimi cilji pa pridejo, kakor posamezne osebe, lahko do prepričanja, da je njih skupno organiziranje in trajno delovanje v medsebojnem interesu in da si osnujejo trajno in obvezno organizacijo, h kateri pristopijo kot člani, pridržujoč si popolno samostojnost v neskupnih stvareh: to je društvena zveza. Tudi zveza je društvo, ker združuje po pogojenih pravilih v dosego skupnega cilja pod enotnim vodstvom in imenom trajno več juridičnih oseb (društev). Vsi momenti, ki so merodajni za pojem društva, so tudi merodajni za pojem društvene zveze. Zato ni društvena zveza kak »izvrševalni odbor«, sestavljen iz zastopnikov več društev, ki zasleduje, čeprav po skupnem in enotnem postopanju, le začasn smoter, n. pr. slavnost ali veselico ali humanitarne akcije ali postavitev kakega spomenika itd. O društveni zvezi tudi ni moč govoriti, če se zvežejo ali sporazumejo društva za čeprav trajno izmenjavanje svojih izkazov, poročil, izdanj, za medsebojno obveščanje svojih sklepov, če priznavajo medsebojno svojim članom določene ugodnosti. To so početki približevanja, vzporednega prijateljskega delovanja, a niso nikake zveze. Njim sicer ne manjka znak trajnosti,

nedostaje jim pa moment enotnega vodstva in organizacije, torej neke višje enote, ki jih vodi in drži skupaj v vseh skupnih stvareh.

Ker je društvena zveza zveza društev, so torej ta društva člani te zveze. Iz tega sledi, da poedine (fizične) osebe ne morejo biti člani društvenih zvez in sicer brez razlike, ali so včlanjeni v dotičnih društvih ali pa ne. Društvene zveze so društva višje vrste, a po ustroju vendarle društva.

Zato določa § 10 društvenega zakona, da veljajo predpisi §§ 4—9 tega zakona tudi za take zveze, kolikor so potem po zakonu sploh dovoljene. (Snovanje takih zvez med političnimi društvimi je namreč po § 33 društvenega zakona prepovedano.)

Ce razteza zveza z včlanjenimi ji društvi svoje delovanje le na eno oblast, je za presojo pravil pristojen dotični veliki župan. Kadar pa so po pravilih tej zvezi pridružena tudi društva iz več oblasti, je za odobritev pravil po § 11 društ. zakona pristojno ministrstvo notranjih stvari. Kot predlagatelj zveznih pravil nastopajo redoma vsa ona društva, ki nameravajo k zvezi pristopiti. Ako bi izjemoma poedinci nastopali kot predlagatelji, bi si morali omisliti pravno veljavne izjave vseh onih društev, ki

hočejo pristopiti k zvezi, torej dokaze o veljavnih sklepih občnih zborov ali odborov dotičnih društev.

Ali smejo pristopati k društveni zvezi samo društva ali pa tudi druge organizacije, osnovane na temelju drugih zakonov, o tem nima naš društveni zakon nikakih podrobnih določb, vendar se da iz naziva »zveza« več društev v § 11 društ. zak. sklepati, da je le prvo dopustno.

Razlika med društvimi, včlanjenimi v društveni zvezi, in med podružnicami kakega društva je v tem, da je podružnica v notranjem poslovanju sicer samostojna, vendar v bistvu in obstoju popolnoma odvisna od obstoja matičnega društva, tako, da ž njim stoji in pade. Društvena zveza pa je združitve popolnoma enako vrednih samostojnih društev, kojim nadaljno življenje in delovanje ne preneha, čeprav se ta zveza razdrži ali razpusti. S prenehanjem zveze se odpravi samo vez, ki je družila te pravne osebe v enotnejšo in krepkejšo organizacijo. Po prenehanju zveze je vsako društvo zopet prepuščeno samemu sebi, ne da bi s tem zgubilo svojo pravno osebnost, dočim podružnica brez matičnega društva ne more več obstojati.

Po društvenem zakonu ni zabra-

tedaj, ko se duh iz Locarno pokaže močnejši kot strah pred okrepitevijo nemštva. Pokrajine, ki jih hočejo na ta način zblížati, se morajo prej gospodarsko sporazumeti, preden se more pričeti s carinskimi ali trgovskopolitičnim približanjem. Morda bo rešitev iz srednjeevropske gospodarske zmede mogoča s tem, da se industrija internacionalizira, kakor je označeno to v kartelih in trustih. Saj nam pravi zgodovina zadnjih let, da so gospodarski dogovori bili uvod do političnega približanja. Klasična primera za to je postal sporazum med Nemci in Francozi glede kalija, ki je prvi zblížal prej tako sovražni državi.

Kdo je zavezan iz delovršne pogodbe, sklenjene z ženo: žena ali nje mož?

(Sodne odločbe.)

Tožnik je sklenil s toženko pogodbo, s katero je prevzel pleskanje vrat in oken stanovanjskih in gostilniških prostorov za določeno ceno. Delo je opravil v redu, ne dobi pa plačila. Toženka prigovarja, da ne dolžuje tožniku niti pare, marveč je dobil tožnik od nje še preveč izplačanega. To pa ne v njenem imenu, ampak v imenu njenega moža Valentina. Saj ni ona, ampak je njen mož lastnik in posestnik vsega posestva in ga ona le upravlja na možev račun. Pogodila se je tudi za to delo s tožnikom kot gospodinja in zastopnica lastnika letovišča, na račun moža, kar je plačevala tožniku je plačala tudi le na moža. — Tožnik priznava, da je naselejen v bližnjem trgu že 17 let in je za prejšnje čase vedel, da je lastnik vsega posestva toženkin mož, ni pa tega vedel o priliki te pogodbe, za katero gre spor. Delal je že pred vojno na tem posestvu, a ga je vedno najela in plačala toženka. Znano pa je, da gospodinji in tudi gospodari na vsem tem posestvu toženka že desetletja. Tudi je imetnica koncesije za hotel in restavracijo ona. Njegova zahteva izvira iz pogodbenega razmerja. V tem pogledu je imel opravka edino-le s toženko, ki je naročevala, dajala vsa navodila in plačevala, pa ni pri tem nikdar pokazala, da ne posluje v svojem imenu.

Pravdno sodišče je zavrnilo tožbeni zahtevek. S svojo tožbo zahteva tožitelj od toženke plačilo zaslužka, češ da je po njenem naročilu prevzel in izvršil pleskanje vrat in oken. Toženka sicer priznava, da je naročila to delo, toda prigovarja, da tega ni storila v svojem imenu, ampak le v imenu svojega moža, ker je on lastnik vsega posestva in ona le gospodinji na tem posestvu.

Po običaju, veljavnem pri nas na deželi, so zakonske žene molče pooblašene za navadne gospodarske

posle, kadar je mož iz katerega koli razloga zadržan. Tožitelj sam priznava, da mu je bilo znano, da je lastnik vsega posestva edino-le toženkin mož, in da mu je prav tako bilo znano, da na tem posestvu že desetletja gospodinji in gospodari toženka. Ob takem položaju si je moral tožnik misliti, da gospodari in gospodinji toženka seveda le kot pooblaščenka svojega moža, čim ne more trditi, da je med toženko in njenim možem kak drugačen pravni odnos. Brez pravnega pomena je, je-li se glasi koncesija za hotel in restavracijo na toženkino ime ali ne. Tudi če je toženkino ime, se s tem glede lastnine na posestvu njenega moža ni nič izpremenilo.

Ker je po že omenjenem običaju zakonska žena pri nas na deželi pooblaščenka svojega moža za vse tekoče gospodarske posle (§ 1029. obč. drž. zak.), z ozirom na ta običaj nikakor ni potrebno, da bi bila toženka izrečno poudarjala, ko je naročila delo, da ravna v imenu svojega moža. Tega ji ni bilo treba poudarjati, ker je bilo tožitelju iz danih okoliščin nje pooblastilno razmerje itak znano, ko sam trdi, da toženka že desetletja gospodinji in tudi gospodari na posestvu. Tožnikova izjava, da za zadnji čas ni vedel, da je lastnik vsega posestva toženkin mož, bi imela pomen le, če bi tožnik mogel hkratu tudi trditi, da se je zgodila v zadnjem času izprememba v lastništvu, česar pa ne trdi. Če bi se bila hotela toženka zavezati v lastnem imenu, bi bila morala to izrečno povedati, kajti zadeva v lastnem imenu bi bila v nasprotju s siceršnjim vidnim položajem, ki iz njega izhaja toženkino pooblastilno razmerje. Toženki torej ni bilo treba omenjati, da sklepa pogodbo kot pooblaščenka svojega moža, ker je bilo to razmerje dovolj razvidno iz danih prilik. Tožba je torej podana zoper napačno toženo stranko.

Prizivu prizivno sodišče ni ugodilo. — Nesporno je, da je toženkin mož zemljiškoknjižni lastnik poslopij, ki je na njih opravil tožnik pleskarska dela, ki zanje vložuje zaslužek, in da toženka vodi že dolga leta na tem posestvu izključno gospodarstvo. Ob tem dejanskem položaju je vzeti, da je zaupal toženkin mož upravo svojega posestva toženki. Saj ni misliti, da bi vodila upravo že ves čas na lastno pest, brez moževega privoljenja (§ 863 o. d. z.).

Tudi tožitelj ni mogel biti v tem pogledu v nikakih dvomih, ker je po lastnih navedbah že pred vojno večkrat delal na tem posestvu in je radi tega poznal tamošnje domače odnose. Čim pa stoji, da je bila zaupana toženki uprava poslopij po nje možu, je domnevati po § 1029 o. d. z., da je toženka pooblaščenka vse storiti, kar je v zvezi z upravo. Tožitelj si je po vsem tem moral biti na jasnem, da je na-

njeno, da pristopi društvo iz naše države h kakim inozemskim društveni zvezam, ako ni politično društvo; seveda je ta pristop tudi odvisen od zakonov, ki veljajo v tuji državi. Snovanje zvez nepolitičnih tuzemskih društev z nepolitičnimi inozemskimi društvi je sicer prijavitelj po § 11 društv. zak. ministrstvu notranjih stvari, vendar dovolitev takih zvez ni prepuščena prostemu preudarku tega ministrstva, ampak se ima postopati pri tem po določbah §§ 4—6 društv. zakona. Če so se pravila take zveze vzela na znanje, se mora faktično izvršeni pristop poedinega društva k njej prijavitelj velikemu županu onega kraja, kjer je sedež društva, in to tudi tedaj, če razteza ta zveza svoje delovanje na več dežel. (Ukaz ministrstva za notranje stvari z dne 23. novembra 1876, štev. 16.182.)

Ali je društvena zveza upravičena vplivati na spremembo pravil v njej včlanjenih društev, kakor glavno društvo pri podružnici? Raz stališča popolne samostojnosti včlanjenih društev glede njih notranjega življenja bi bilo to vprašanje vobče zanikati, ako nimajo morda zvezna pravila kak druga določila. Sprememba pravil poedinega društva vsekakor ne sme dirati v pravila društvene zveze. Če

ima zveza v svojih pravilih n. pr. določen enoten poslovni jezik, enotne zvezine kroje ali enotno svetovno ali razredno naziranje, se v njej včlanjeno društvo ne bo moglo odtegniti tem določbam. Ako se ne ukloni, je le dvoje mogoče: ali da samo izstopi iz zveze ali da ga zveza izključi. Če bi se tako društvo vzlic premembi pravil izključivo protivilo, lahko društveno oblastvo proti njemu postopa po § 24 društv. zak. z razpustom, ker niso več dani pogoji njegovega pravnega obstoja, odnosno, ker je prikršilo statutarno področje. Zveza sama pa ne more nikdar, kakor to lahko stori društvo pri svoji podružnici, v njej včlanjeno društvo kratkoma razpuščiti, ker je to društvo glede svojega obstoja od njene volje popolnoma neodvisno.

(Dalje prihodnjč.)

stopala toženka pri sklepanju te delovne pogodbe kot pooblaščenka svojega moža in da velja za njo sklenjena pogodba za moža tako, da se nanj nanašajo pravice in obveznosti, ki izvirajo iz pogodbe. Spričo določbe § 1029 o. d. z. ni bilo potrebno, da bi toženka še posebej naglašala pri sklepu pogodbe nasproti tožniku, da nastopa v imenu svojega moža. Saj je moral tožnik iz kakovosti prevzetih del sklepati, da se tičejo moževega premoženja. Tožnikova trditev, da v zadnjih letih ni vedel, jeli toženkin mož sploh še lastnik zemljišča ali ne, prvi sodnik upravičeno ni upošteval, ko tožnik na prvi stopnji te svoje trditve z ničemer ni podprl.

Revizijsko sodišče je potrdilo prizivno sodbo. R. St.

KONJUNKTURA V U. S. A.

Počasno nazadovanje produkcije in konsuma industrijskih izdelkov, ki se je začelo v maju, se nadaljuje; pomen nazadovanja se je povečal z nazadovanjem železniškega prometa in železniških dohodkov, s padanjem jeklene in avtomobilne produkcije. Nazadovanje ni veliko samo v primeri z izredno ugodnim lanskim letom, temveč tudi v primeri z letom 1925. Ker pa ni spekulativnih ekscesov in ker je zaloga blaga le majhna, se tudi konjunktura ne more nenkrat končati. Produkcija jekla v prvih letošnjih osmih mesecih je zaostala za 3 do 4% za istodobno lansko produkcijo, v avgustu celo za 15%. Avtomobilov so napravili v juliju 263.000, v juniju 313.000, v lanskem juliju 354.000. Če pa izvzamemo Forda, se je avtomobilna produkcija dvignila. Stavbna delavnost kaže še nadalje veliko aktivnost. Produkcija petroleja je za petino večja kot lani in jo bodo zato omejili. Bombažev predilništvo so v zadnjem času zelo omejili; od 36 milijonov vreten jih ni v obratu 4.500.000.

TUDI DRUGE ŽELEZNICE PRIDEJO V ZAKUP.

Zadnjič smo pisali o zakupu češkoslovaških državnih železnic. Češkoslovaška vlada javlja, da so bile stavljenе doslej tri ponudbe: 1. Howard-Kellay, ki je hkrati poročila, da hoče vzeti v zakup tudi železnice drugih nasledstvenih držav; 2. od koncerna Živnostenske banke; 3. od angleškoameriškega finančnega konsorcija, za katerim je londonska Talbotova skupina. Prvi dve skupini ponujata Češkoslovaški poleg zakupnine tudi večje posojilo in velike investicijske kapitalije, pri čemur naj se ohrani češkoslovaški državi v upravi železnic odločilen vpliv. Najdalekosežnejši je, kakor vidimo, načrt skupine Howard-Kellay, ker ima v mislih tudi zakup železnic v drugih državah; izgleda, kakor bi šlo tukaj za večjo interesno skupnost.

Trgovina.

Nemški železni trg. Po dvamesečnem nalahnem zastoju na domačem železnem trgu, ki je sezijski pojav, se opaža zopet poživljenje, ki se razteza na vse tržne vrste. Sodba o bodočem oblikovanju domačega železnega trga je zelo različna. Velika domača potreba omogoča nemškim tovarnam slejkoprej največjo opreznost napram eksportu, že zato, ker so cene vsled naravnost brezumnih francoskih in belgijskih nizkih ponudb izredno slabe. Zelo ugibajo, kdaj bo domači trg nasičen. Smo že pisali o tem.

Industrija.

Racionalizacija v nemški industriji vagonov. Nemška industrija vagonov je po ustanovitvi Nemške zveze vagonov, ki ji pripada 30 tvrdk, izvedla zelo temeljito racionalizacijo obratov, pri čemur so imeli zlasti velike uspehe glede razdelitve proizvodnje vagonovskih sestavnih delov. Sedaj grede za tem, da se bodo sosedne vagonovske tovarne po možnosti fuzionirale, da se doseže nadaljna pocenitev produkcijskih stroškov. Pogajanja so se pričela. Povodim ustanovitve gori omenjene zveze so sklenili z družbo nemških državnih železnic pogodbo, po kateri se družba zaveže, da bo prepustila 90 odstotkov svojih naročil zvezi, po primernih cenah. S tem so si zasigu-

rane nemške tovarne vagonov trajno zaposlenost in so mogle število delavcev, ki je bilo v času stagnacije padlo na 12.000 dvigniti zopet na 25.000. Trenutno je zaposlenost za dom ugodna, eksport je pa precej slab. Da bo tudi ta boljši, je potrebno gori omenjeno fuzioniranje. Sedaj se vršijo pogajanja o novem naročilu državnih železnic v skupni vrednosti 90 milijonov mark.

Angleška bombaževa industrija. Pisali smo že, da bo trgovska bilanca v Manchesteru otvorila statistično informacijsko centralo za vso bombaževno industrijo. Sedaj je ta banka že začela poslovati in bo preživela najprvo poskusno dobo treh let. Pisarna bo po najmodernejših znanstvenih metodah zbirala po vsem svetu vse za položaj in razvoj bombaževne industrije važne podatke in jih bo v najkoristnejši obliki imela industriji na razpolago. Zdi se, da mislijo v prvi vrsti na natančne in kolikor mogoče hitre informacije o prodajnih možnostih, o produkcijskih stroških v deželah konkurence, o izgledih posameznih produkcijskih panog itd. Nadzorstvo nad uradom so izročili začasnemu odboru, obstoječemu iz zastopnikov predilnic, tkalnic itd, iz zastopnikov bank in eksporterjev. Ustanovitelji urada stavijo vanj veliko upanja; gre za premaganje dolgoletne depresije v bombaževi industriji.

Promet.

Zvišanje dovoljenega zneska pri poštinih in brzojavnih nakaznicah, odkupnih nakaznicah in poštinih nalogih. Ministrstvo pošte in telegrafa obvešča, da smejo pošte sprejemati od 1. oktobra t. l. poštne in brzojavne nakaznice do največjega zneska 5000 (pet tisoč) dinarjev, potem pisemske pošiljke z odkupnino do največ 5000 dinarjev in poštne naloge do najvišjega zneska 5000 dinarjev. Paketi in vrednostna pisma z najvišjo odkupnino do 5000 Din so bili dovoljeni že doslej. Glede na to se izpopolnijo oz. izpremene tudi dosedanje pristojbine, in sicer takole: Za poštne in brzojavne nakaznice, za odkupne nakaznice vseh vrst (za priporočene pošiljke, vrednostna pisma in pakete) in za nakaznice izterjanih naložnih zneskov se plačujejo nakaznične pristojbine po teje lestvici: od 1000 do 2000 Din 6 Din, od 2000 do 3000 Din 7 Din, od 3000 do 4000 Din 8 Din, od 4000 do 5000 Din 10 Din. Pristojbine do 1000 Din in vse ostale pristojbine ostanejo neizpremenjene.

Prometna statistika za 1. četrtletje 1927. Generalno ravnateljstvo naših državnih železnic je izdalo o prometu 1. četrtletja sledeče podatke: Januarja so prepeljale državne železnice 3.492.000 popotnikov, februarja 2.746.000, marca 3.262.000. Dohodki iz tega prometa so znašali 147.462.000 Din. V istem četrtletju je bilo prepeljanih 4927 ton popotne prtljage in ekspresnega blaga, dohodki so znašali 5.113.000 dinarjev. Zasebnega ekspresnega blaga je bilo odposlanega nad 35.000 ton, zasebnega voznega blaga 3.240.000 ton, vojaškoeraričnega 36 tisoč ton, režijskega 620.000 ton; dohodkov iz vsega tega je bilo 350 milijonov in 917.000 dinarjev. Vsi dohodki prvega četrtletja so dali ca 503½ milijona dinarjev.

Pomanjkanje vagonov v Češkoslovaški. V zadnjih dneh se je promet na češkoslovaških železnicah zelo dvignil, posledica pričenjajočih se transportov žita in sadja in pa zalaganja sladkorne i. dr. industrije s premogom v večjem obsegu. — Vsako leto se to ponavlja, jesenska kampanja zahteva zelo veliko prometnih sredstev. Pomanjkanje vagonov za prevoz sezijskega blaga je že tako veliko, da se je na koncu preteklega tedna mogla kriti potreba premoga samo s 70 do 88 odstotki.

RAZNO.

Kavčukova vojska med Anglijo in U. S. A. Večkrat že smo pisali, da kontrolira Anglija produkcijo kavčuka. Ameriki to seveda ni všeč, saj producira največ avtomobilov in je glede kavčuka odvisna od Anglije. Med obema državama se je začel hud boj, izražen v tem, da je začela Amerika z lastnimi kavčukovimi plantažami. Vsekakor mora Amerikance zelo jeziti, če berejo, da je leto 1926 prineslo večini angleških kavčukovih plantažnih družb izredne dobičke; to je izraženo v dividendah, ki znašajo v posa-

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznoverstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznoverstno
rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim
obratom.
Ceniki na razpolago.
Telefon št. 2666.

miznih slučajih 32%, deloma tudi 50% nominala. Ti sijajni uspehi so ameriško jadikovanje seveda le še pomnožili in so privedli do novih poskusov z nasadi posebne vrste kavčuka v Kaliforniji. Neka ameriška družba, ki je imela take nasade že doslej, je imela z njimi prav dobre skušnje in jih bo sedaj izdatno povečala.

Največji zrakoplov sveta. Anglija gradi sedaj zrakoplov, ki bo največji na svetu. Imel bo šest motorjev in bo stal 1,750.000 funtov. Dolg bo 762 čevljev ali 222 metrov, torej skoraj toliko kot največje ladje sveta. Srednja njegova hitrost na uro bo znašala 75 milj ali 120 kilometrov. Preiskusili ga bodo v bodoči pomladi in mislijo plavati z njim čez Atlantik. Poskusna vožnja bo pokazala, kateri službi ga bodo namenili.

Angleško državno gospodarstvo. Dohodki britanskega proračuna so bili v prvi polovici tekočega leta za 6,321.000 večji kot dohodki prve lanske polovice in so znašali 328,587.000 funtov. Vendar so bili pa stroški s 384,757.000 funti še zmeraj tako visoki, da je ostal deficit 56.170.000 funtov. Lanski polletni deficit je znašal 61,724.000 funtov. Znižanje dohodkov iz dohodarine je posledica zmanjšane dela v premogovnikih.

Drobne vesti. Zlato kritje bankovcev Nemške banke po tretjem septembrovem tednu je znašalo 52,2%, kritje z devizami 4,4, skupaj torej 56,6%. — Največji evropski koncerni umetne svile so sklenili dogovor, ki jim zagotavlja kontrolo nad Soie Tubise, največjo francosko tovarno umetne svile. — 13. t. m. se bodo začela ponovna pogajanja med poljskimi tovarnimi cevi in medevropskim kartelom cevi. Upanja na dober zaključek pa še sedaj ni dosti. — V Benetkah zboruje mednarodni kongres pomorskih zavarovalnih družb. Kongresa se udeležuje več kot 400 delegatov iz vseh držav. — Ogrske državne železnice se pogajajo na inozemskih denarnih trgih za večje posojilo, ki naj bi služilo investi-

cijskim namenom. V državni proračun sprejeti zneski namreč ne zadostujejo za vse potrebe investicije. — Avstrijska industrija porcelana je v znamenju večjega poživljenja. Pritožuje se pa nad davki in socialnimi dajatvami, ki ji onemogočajo večji razmah. — V sled nezadovoljivega položaja nemškega premogovnega trga so zaprli zopet več premogovnikov. — Avstrijska sladkorna produkcija bo dala letos najmanj 96.000 ton surovega sladkorja. S peso obdelani svet se je pomnožil od 19.000 na 23.000 ha. Leta 1925 so napravili 78.000 ton surovega sladkorja, lani 80.000. — Avstrijski, češkoslovaški in ogrski bombaževi predilničarji so se posvetovali o plačilnih pogojih na ogrskem trgu. Kondicije prej niso bile enotne. Seveda morajo pa industrije vseh treh držav dogovore odobriti, preden dobijo veljavnost. — Cena volne na avstralskih trgih je zelo trdna, kar so povzročila v prvi vrsti povpraševanja iz Japonske, Nemčije in Anglije. — Prejšnjo nedeljo zaključeni praški velesejm se je v splošnem zadovoljivo obnesel. Največ naročil sta imeli kovinska in elektrotehniška industrija, nato pohištvena, klavirska in igrače, manj tekstilije, bolj zopet usnjeno, galanterijsko in luksuzno blago (v Nemčijo, Anglijo in v prekmorje). V nasprotju s prejšnjimi sejmi je bila radiokupčija letos zelo slaba. — Zveza bank na Poljskem se dogovorja o načrtu novega bančnega zakona in o odredbi glede vodstva trgovskih knjig. — Organizacije angleških bombaževih industrij javkajo, da je prišlo med njimi do načelnega sporazuma glede produkcijske omejitve in glede mineralnih cen.

Po svetu. Večina rumunskih petrolejskih rafinerij se je združila v kartel, eksportne cene kartela bodo ostale tudi še nadalje proste, domače cene so pa za člane kluba obvezne. Dalje bodo za domačo porabo izvedli tudi kontingentiranje petroleja. — Aktivnost rumunske trgovske bilance v prvih osmih mesecih letošnjega leta je dosegla znesek 2727 milij. lejev; v isti dobi lanskega leta je prišla aktivnost na 977 milijonov lejev, je torej letos dosti ugodnejša. — Britanska vlada bo znižala brezposelsko podporo v Walesu in v Škotski za odrasle od 18 na 17 šil. na teden, za moške delavce od 18. do 21. leta od 18 na 10 šilingov in za delavke iste starosti od 15 na 8 šilingov. — Pet avstrijskih kovinskih podjetij se je združilo v novo družbo z delniško glavnico 7,5 milj. šilingov. — Neprestano dviganje na bombaževem trgu je dvignilo cene bombaževine za 50 odstotkov. — M. Howard Kelley, zastopnik one ameriške finančne skupine, ki se pogaja za zakup čl. državnih železnic in o kateri smo že pisali, je prispel v Prago, da vodi pogajanja osebno. — Zadnja poročila pravijo, da je prišlo med avstrijsko in ogrsko mlinsko industrijo vendarle do sporazuma ter da bo mlinški kartel ustanovljen, čeprav z drugim imenom. Pogajanja so zaenkrat še tajna. — Takoj po sklepu trgovskih pogajanj z Ogrsko se bo pričela pogajati Jugoslavija s Češkoslovaško in jo bo vprašala, če ji je za začetek pogajanj všeč čas okoli

srede oktobra. — Na Ogrskem se je začela ponovno akcija za dovoljenje prostega izvoza kož. Položaj na ogrskem usnjem trgu se zaostreje in tovarne usnja morajo iti s cenami dol. Zato so pa tovarne znižale cene surovih kož. Ker je namreč izvoz kož prepovedan, imajo v kartelu združene tovarne nekaj monopol in določajo cene samovoljno. — Carine prost je uvoz zdravnih serov in cepilnih snovi na Poljsko; gre za cepila proti kugi, koleri itd. — Vprašanje pruskega posojila v Newyorku še sedaj ni rešeno in sta stavili obe stranki nove predloge. Upajo, da bo prišlo sedaj do sporazuma. — Kovinsko podjetje Ferdinand Fraenkel v Münchenu je zašlo v plačilne težkoče. Obveznosti znašajo menda precej nad 1 milijon mark, višina aktiv je pa prav majhna. Nekaj zgubi tudi Banka za zunanjo trgovino v Berlinu. — Položaj na ogrskem denarnem trgu se je v zadnjih dneh poslabšal. Prav malo je inozemskih kreditnih ponudb in še te gredo samo na kratek rok, večinoma na en mesec. V ogrskih finančnih in gospodarskih krogih je osupnila tudi odpoved do decembra dovoljenega kredita po švicarskih in holandskih dajalcih kredita. Sicer pa spravljajo to v stik z letnim zaključkom in ne vidijo v tem nobenega nezaupanja napram Ogrski. — Na zborovanju nemške družbe gazolina 30. septembra, ki je podružnica barvnega trusta, so dejali, da bo prišel sintetični bencin v najkrajšem času na trg. — Od začetka mlevske kampanje naprej delajo sedmeri budimpeški velemlini s polno kapaciteto. Izvoz moke iz Ogrske je sedaj večji kot v začetku leta; kot kupca nastopata Italija in Češkoslovaška. — Zastopniki angleških koncernov strojnih in motornih tovarn so se mudili v Lodžu, da se pogajajo o zgradbi avtomobilne tovarne pri Lodžu. Angleži se hočejo na podjetju udeležiti z dvema milijonoma funtov in niso proti temu, da se pridruži tudi poljski kapital. — Dvimesečne bilance nemških bank, zaključene s koncem avgusta, kažejo zopet dvig bančnih kreditorjev in zvišanje likviditete. Bilančne vsote šesterih velebank so se dvignile za 191 milijonov, dočim so izkazale pri zadnjem (junjskem) zaključku nazadovanje, 160 milijonov. Glavni prirastek gre na račun kreditorjev. Likvidnost se je zvišala od 52 na 55 odstotkov. — V avgustu je eksportirala poljska tekstilna industrija za več kot za 7 milj. zlatov blaga in je izvoz proti juliju narasel spet za 5 odstotkov. Dvig gre v prvi vrsti na eksport bombaževе tkanine.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 30. septembra 1927 se je pripeljalo 222 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, komad 90 do 125 Din, 7 do 9 tednov 150 do 200, 3 do 4 mesece 320 do 420, 6 do 7 mesecev 450 do 480, 8 do 10 mesecev 550 do 650, 1 leto 1000 do 1100, 1 kg žive teže 10 do 11,50, mrtve 15 do 18 Din. Prodalo se je 185 komadov.

Hmelj.

Poljski hmelj. Poljski hmeljski pridelek, ki so ga v začetku cenili na 55.000 stotov, znaša po natančnih računih samo 50.000 stotov. Hmelj na raznih nasadih je namreč letos dosti bolj lahek kot v preteklem letu. Prodaja je dobra; v ljubljinski okolici prodajajo 50 kg po 46 dolarjev. Velik del hmeljarjev se močno zanima za eksport in ne mara doma prodajati; upajo, da bodo eksportne cene še dosti ugodnejše kot domače.

Promet s hmeljem v Češkoslovaški. Izvoz hmelja iz Češkoslovaške v času od 1. septembra 1926 do 31. avgusta 1927 je znašal 160.952 stotov à 50 kg. Največ hmelja je šlo v Nemčijo, 90.494 stotov ali 56,2%, dalje v Avstrijo 23.761 stotov ali 14,8%, v Švedsko 6126 (3,8%), na Poljsko 3789 (2,4%); nato pridejo Ogrska 3210, Nizozemska 3065, Belgija 2512, Rumunija 2339, Jugoslavija 2307, Brazilija 2211, Argentinijska 1841, Danska 1566 stotov. Skupni izvoz je bil za ca 52.000 stotov večji kot lani. Uvoz je znašal 12.447 stotov, v prejšnji dobi 12.884 stotov.

Zastopstva, ponudbe in povpraševanja.

Trgovski stiki z Madžarsko. Redakcija lista »Ujság«, Budapest, Erzébet-Körút 43, je odprla v svojem listu posebno kolono, v katero uvršča vsako nedeljo povprašanja, ponudbe za prodajo, nakup in zastopstva. Objava se izvrši brezplačno; za interese, ki se zanimajo za uvoz in izvoz iz Madžarske, je to zelo priporočljivo.

Izvozniki v Ameriko. Interesenti, ki bi radi izvažali v Ameriko, se naj obrnejo na tvrdko Willerton Company, factors, 1133 Broadway, Newyork, z navedbo, katere predmete bi hoteli izvažati, nakar jim bo tvrdka sporočila glede možnosti plasiranja teh predmetov na ameriških trgih. Piše naj se angleški.

Za izvoznike črev. Tvrdka Oskar Fuister, Darmhandlung, Berlin, Reinickendorf, Ost 1, želi ponudbe za posušena čreva.

Odkazanje agentur za nakup in prodajo blaga v inozemstvu. Centralna zveza trgovskih zastopnikov in komisijonarjev za Avstrijo na Dunaju, ki ima tudi posredovalnico za agenture, odkazuje na željo trgovske zastopnike inozemskim tovarniškim in eksportnim tvrdkam, koje bi hotele biti zastopane na Dunaju oziroma v Avstriji ter v sosednih državah in to: v Češkoslovaški, na Poljskem, Ogrskem, Rumunskem in na Balkanu. Ta posel vrši imenovana posredovalnica brezplačno. Pri odkazanju zastopnika, bodisi za nakup ali za prodajo blaga gleda na to, da je dotičnik strokovnjak ter da je zmožen jezika. Naslov posredovalnice je: Zentralverband der Handelsvertreter und Kommissionäre Österreichs, Agenturen-Vermittlungs-Sektion, Wien I., Werdetorgasse 14.

Brzojavi: Krispercoloniale Ljubljana. - Telefon št. 2265.

ANT. KRISPER COLONIALE

Ljubljana.

Lastnika: ALOJZIJ LILLEG in JOS. VERLIČ.

Veletrgovina kolonijalne robe.

Velepražarna kave.

Mlini za dišave.

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka.

Mineralne vode.

Ceniki na razpolago. — Točna postrežba.

TRG.-IND. D. D.

**TISKARNA
MERKUR**

Ljubljana

Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk vsakovrstnih tiskovin za trgovino, obrt in industrijo ter za urade, društva i. t. d.

Lastna

KNJIGOVEZNICA

Telefon 2552

NABAVA FURAŽE.

Pri ljubljanski žandarmerijski četi tega polka se bo vršila dne 25. oktobra 1927 ob 11. uri

druga ustmena licitacija za nabavo konjske krme

potrebne za ljubljansko garnizijo in sicer: 13.000 kg ovsu, 15.500 kg sena, 5.300 kg slame in 6 kg soli.

Pogoji se morejo vpogledati vsak dan med uradnimi urami v pisarni navedene čete in istotako tudi v pisarni štaba podpisane puka. Kavelja znaša 5% od celokupne vrednosti nabave (tuji državljani 10%).

E. Br. 10.961.

Iz pisarne Komande 8. žandarmerijskog puka v Ljubljani, dne 1. oktobra 1927.

VELETRGOVINA
kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!